

УДК 336.7:334.72(477)

JEL E42, G20, M13, O10

DOI: <https://doi.org/10.32782/2617-5940.1.2026.21>**Тетяна Осадча**викладач-стажист кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
аспірант,

Херсонський національний технічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4772-443X>E-mail: tanyusha.yushchenko@gmail.com

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ІНСТРУМЕНТІВ У СТИМУЛЮВАННІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Анотація. Посилення ролі підприємництва в забезпеченні економічної стабільності України обумовлює необхідність дослідження дієвих інструментів його фінансового стимулювання. Метою статті є дослідження сутності та ролі фінансово-кредитних інструментів у стимулюванні розвитку підприємництва в Україні, а також визначення напрямів підвищення ефективності їх використання для підтримки підприємницької діяльності в умовах нестійкості та воєнних ризиків. **Методологія:** Використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Методи аналізу і синтезу застосовано для визначення сутності фінансово-кредитних інструментів та їх ролі у стимулюванні розвитку підприємництва. Метод класифікації використано для систематизації основних видів фінансово-кредитних інструментів, а порівняльний і системний методи – для виявлення чинників, що стримують ефективність їх застосування. **Результати:** Встановлено, що фінансово-кредитні інструменти є важливою складовою стимулювання розвитку підприємництва, оскільки забезпечують доступ суб'єктів господарювання до фінансових ресурсів, підтримують інвестиційну активність і підвищують стійкість бізнесу. Узагальнено класифікацію фінансово-кредитних інструментів, що використовуються в Україні. Особливу увагу приділено виявленню факторів, що стримують ефективне функціонування системи фінансово-кредитного стимулювання розвитку підприємництва. Суттєвим негативним фактором, спричиненим повномасштабною війною, є поглиблення регіональних диспропорцій у сфері фінансово-кредитного забезпечення розвитку підприємництва, що виявляється у нерівномірності доступу суб'єктів господарювання до фінансових ресурсів різного цільового призначення. Обґрунтовано, що сукупний вплив зазначених факторів обмежує можливості суб'єктів господарювання щодо залучення фінансових ресурсів для розширення діяльності та оновлення виробничих потужностей. **Оригінальність / Цінність дослідження:** На основі проведеного дослідження визначено напрями підвищення ефективності застосування фінансово-кредитних інструментів з метою активізації підприємницької діяльності, зміцнення фінансової стійкості суб'єктів господарювання та розширення їх інвестиційних можливостей. Визначено, що вдосконалення механізму фінансово-кредитного забезпечення розвитку підприємництва має важливе значення для підвищення конкурентоспроможності бізнесу, формування сприятливого підприємницького середовища та забезпечення економічного розвитку України загалом.

Ключові слова: підприємництво, фінансово-кредитні інструменти, стимулювання розвитку підприємництва, державна підтримка підприємництва, інвестиційна привабливість, фінансова стійкість.

Tetiana OsadchaTrainee Lecturer at the Department of Finance, Accounting and Taxation,
Postgraduate Student,

Kherson National Technical University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4772-443X>E-mail: tanyusha.yushchenko@gmail.com

THEORETICAL FOUNDATIONS FOR THE USE OF FINANCIAL AND CREDIT INSTRUMENTS FOR STIMULATE ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN UKRAINE

Abstract. The growing importance of entrepreneurship in ensuring Ukraine's economic stability necessitates research into effective tools for providing financial incentives to support it. The purpose of this article is to examine the nature and role of financial and credit instruments in stimulating the development of entrepreneurship in Ukraine, as well as to identify ways to enhance the effectiveness of their use in supporting entrepreneurial activity amid instability and military risks. **Methodology:** General scientific and specialized research methods were employed. Methods of analysis and synthesis were applied to determine the nature of financial and credit instruments and their role in stimulating the development of entrepreneurship. The classification method was used to systematize the main types of financial and credit instruments, while comparative and systemic methods were used to identify factors that hinder the effectiveness of their application. **Results:** It has been established that financial and credit instruments are a key component in stimulating the development of entrepreneurship, as they provide businesses with access to financial resources, support investment activity, and enhance business resilience. A general classification of the financial and credit instruments used in Ukraine has been presented. Particular attention has been paid to identifying the factors that hinder the effective functioning of the financial and credit incentive system for entrepreneurship development. A significant negative factor caused by the full-scale war is the deepening of regional disparities in the sphere of financial and credit support for entrepreneurship development, which

manifests itself in the uneven access of business entities to financial resources for various purposes. It is argued that the combined impact of these factors limits the ability of business entities to attract financial resources for expanding their operations and modernizing production facilities. Originality/Value: Based on the conducted study, directions have been identified for improving the effectiveness of financial and credit instruments with the aim of stimulating entrepreneurial activity, strengthening the financial stability of business entities, and expanding their investment opportunities. It has been determined that improving the mechanism for financial and credit support of entrepreneurship development is of great importance for enhancing business competitiveness, fostering a favorable entrepreneurial environment, and ensuring Ukraine's economic development as a whole.

Keywords: *entrepreneurship, financial and credit instruments, promoting the development of entrepreneurship, government support for entrepreneurship, investment appeal, financial stability.*

Вступ. У сучасних умовах розвиток підприємництва в Україні є одним із головних чинників забезпечення економічного зростання, підвищення рівня зайнятості населення, розширення податкової бази та посилення фінансової стійкості держави. Водночас функціонування суб'єктів підприємницької діяльності відбувається під впливом численних дестабілізуючих чинників, серед яких обмеженість власних фінансових ресурсів, ускладнений доступ до кредитних коштів, високий рівень ризиків господарювання, нестабільність макроекономічного середовища та недостатня ефективність окремих механізмів державної підтримки розвитку підприємництва. За таких умов особливого значення набуває застосування фінансово-кредитних інструментів, здатних забезпечити належні умови для започаткування, функціонування, розширення та відновлення підприємницької діяльності. Проте, попри наявність різноманітних форм фінансової та кредитної підтримки, в Україні зберігаються проблеми їх доступності, результативності, узгодженості та адаптованості до сучасних потреб підприємницького сектору. Це зумовлює необхідність поглибленого дослідження сутності, видів і ролі фінансово-кредитних інструментів у стимулюванні розвитку підприємництва, а також обґрунтування напрямів удосконалення механізмів їх практичного застосування.

Метою статті є комплексне обґрунтування значення фінансово-кредитних інструментів як важливого чинника активізації підприємницької діяльності в Україні, а також розроблення практичних підходів до підвищення результативності їх використання в сучасних умовах господарювання. Особливу увагу зосереджено на виявленні можливостей використання таких інструментів для підтримки бізнесу в умовах воєнних викликів і нестабільності економічного середовища.

Для реалізації поставленої мети визначено наступні завдання:

1. З'ясувати сутність і значення фінансово-кредитних інструментів у забезпеченні розвитку підприємництва в Україні, з урахуванням впливу воєнних ризиків.

2. Систематизувати та узагальнити основні види фінансово-кредитних інструментів, що застосовуються для стимулювання розвитку підприємництва.

3. Виявити основні перешкоди, які знижують ефективність механізму фінансово-кредитної підтримки суб'єктів господарювання.

4. Обґрунтувати пріоритетні напрями вдосконалення використання фінансово-кредитних інструментів з метою посилення їх впливу на розвиток підприємницького сектору.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що фінансово-кредитні інструменти посідають важливе місце у системі стимулювання розвитку підприємництва, оскільки забезпечують доступ суб'єктів господа-

рювання до фінансових ресурсів, сприяють підтримці ділової активності, оновленню виробничої бази, реалізації інвестиційних рішень і підвищенню стійкості бізнесу в умовах воєнних ризиків. Запропонована класифікація фінансово-кредитних інструментів дала змогу систематизувати інструментарій підтримки підприємницької діяльності залежно від джерела фінансування, умов надання ресурсів і функціонального призначення. Доведено, що ефективність фінансово-кредитного стимулювання підприємництва в Україні суттєво обмежується низкою стримуючих чинників, тому було обґрунтовано ключові напрями підвищення ефективності їх використання.

Літературний огляд. Питання фінансово-кредитної підтримки розвитку підприємництва в Україні перебувають у полі зору багатьох вітчизняних науковців, проте ця проблематика не втрачає своєї актуальності. Т. Винник досліджувала особливості застосування фінансово-кредитних інструментів підтримки українського підприємництва в умовах воєнного стану [1].

О. Мишко аналізувала фінансові інструменти стимулювання розвитку підприємництва в Україні. В процесі дослідження виділила основні проблеми стримування розвитку та окреслила напрями удосконалення нормативно-правової бази для підвищення стійкості суб'єктів господарювання до кризових явищ [2].

А. Орел, С. Терновий, К. Гарас розглядали фінансово-кредитну підтримку як фактор стабільності підприємств в умовах економічної нестабільності та кризових явищах. Науковці зосереджували свою увагу на питаннях рефінансування боргів та забезпечення ліквідності підприємств [3].

В. Козлов та Б. Довбня аналізували надання фінансово-кредитної підтримки саме підприємствам малого і середнього бізнесу у вигляді банківського кредитування [4].

Т. Чижова та О. Волкова досліджували комплекс податкових, митних та фінансових стимулів для розвитку підприємництва в Україні в умовах воєнного стану [5].

О. Іванова, Ю. Іванов, В. Лаптев акцентували увагу на застосуванні пільгового кредитування та розвитку публічно-приватного партнерства для стимулювання розвитку підприємництва в Україні в період економічної нестабільності [6].

У наукових працях досліджуються роль фінансового забезпечення підприємницької діяльності, особливості кредитування суб'єктів господарювання, інструменти державної підтримки, а також механізми стимулювання розвитку малого і середнього підприємництва, як драйверів економічного зростання країни. Водночас сучасні умови функціонування економіки України, пов'язані з воєнними викликами, макроекономічною нестабільністю, зміною потреб бізнесу та необхідністю повоєнного відновлення, зумовлюють потребу в подальшому науковому осмисленні цієї тематики.

Методологія. У процесі дослідження фінансово-кредитних інструментів у стимулюванні розвитку підприємництва в Україні використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. Зокрема, методи аналізу і синтезу застосовано для з'ясування сутності фінансово-кредитних інструментів та їх значення у підтримці підприємницької діяльності. Метод наукового узагальнення використано для систематизації підходів до трактування фінансово-кредитного стимулювання розвитку підприємництва. За допомогою класифікації згруповано основні види фінансово-кредитних інструментів, що використовуються для підтримки суб'єктів господарювання. Порівняльний метод дав змогу виявити особливості застосування окремих інструментів та визначити чинники, які стримують ефективність їх використання в сучасних умовах. Системний підхід використано для обґрунтування напрямів підвищення ефективності фінансово-кредитного стимулювання розвитку підприємництва в Україні.

Основна частина. В умовах повномасштабної війни, високих безпекових ризиків, руйнування виробничої та енергетичної інфраструктури, ускладнення логістики та зменшення інвестиційної активності проблема фінансового забезпечення підприємницької діяльності набуває особливої актуальності. Тому саме фінансово-кредитні інструменти відіграють важливу роль у стимулюванні розвитку підприємництва, оскільки саме через них забезпечується доступ суб'єктів господарювання до необхідних фінансових ресурсів для започаткування, підтримки, розширення та модернізації бізнесу. Їх використання спрямоване на подолання фінансових бар'єрів, які стримують підприємницьку активність, зокрема нестачі власного капіталу, обмеженого доступу до кре-

дитних ресурсів, високої вартості позикових коштів, недостатньої інвестиційної привабливості малого і середнього бізнесу. Тому, важливо розуміти значення сутності фінансово-кредитних інструментів як економічної категорії. Достеменно такого трактування серед дослідників сучасності не зустрічалось, але найбільш схожими можна вважати визначення О. Василика, який розглядав «фінансовий механізм як поєднання форм і методів створення та використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення державних структур, господарських суб'єктів та населення» [7, с. 104].

В. Опарін розглядав фінансово-кредитний механізм «як сукупність фінансових методів, форм, інструментів та важелів, які забезпечують вплив на соціально-економічні процеси в суспільстві» [8, с. 18].

Підсумовуючи ці два терміни, робимо висновок, що фінансово-кредитні інструменти є складовою фінансово-кредитного механізму, який сприяє розвитку підприємництва.

Застосування фінансово-кредитних інструментів у сфері підприємництва має комплексний характер, адже вони виконують одночасно стимулюючу, підтримуючу, регулюючу та відновлювальну функції. Через механізми кредитування, державної фінансової підтримки, інвестування та грантового фінансування формується сприятливе середовище для розвитку підприємницької ініціативи. Тому дослідження класифікації фінансово-кредитних інструментів стимулювання розвитку підприємництва дає можливість упорядкувати наявні інструменти за певними ознаками, визначити їх місце в системі державної та ринкової підтримки бізнесу, а також оцінити специфіку їх впливу на різні категорії суб'єктів господарювання (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація фінансово-кредитних інструментів для стимулювання розвитку підприємництва

Зміст і характеристика	Види інструментів	Вплив на розвиток підприємництва
Бюджетні (грантові) інструменти		
Інструменти, що реалізуються переважно за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів і спрямовані на пряму фінансову підтримку суб'єктів господарювання	Дотації, субсидії, гранти, компенсаційні програми, часткове відшкодування витрат, фінансування державних і регіональних програм підтримки підприємництва	Забезпечують стартовий або додатковий фінансовий ресурс підприємств, знижують витрати на започаткування та ведення бізнесу, стимулюють інноваційну активність, сприяють реалізації соціально важливих або пріоритетних для держави проєктів
Кредитні інструменти		
Інструменти, пов'язані із залученням позикового капіталу на визначених умовах строковості, повернення і платності	Банківські кредити, пільгове кредитування, державні кредитні програми, мікрокредити, кредити на поповнення оборотного капіталу, інвестиційні кредити	Дають можливість підприємствам підтримувати ліквідність, оновлювати основні засоби, фінансувати виробничий цикл, реалізовувати інвестиційні проєкти та розширювати масштаб діяльності
Інвестиційні інструменти		
Інструменти, орієнтовані на довгострокове фінансування розвитку бізнесу, інновацій та масштабування підприємницької діяльності	Венчурне фінансування, мікрофінансування, інвестиційні фонди, краудфандинг, прямі інвестиції, реінвестування прибутку	Сприяють створенню нових підприємств, розвитку стартапів, впровадженню інновацій, модернізації виробництва та підвищенню конкурентоспроможності суб'єктів господарювання
Податково-фінансові стимули		
Інструменти, що поєднують елементи податкового регулювання і фінансової підтримки, створюючи сприятливі умови для функціонування бізнесу	Податкові пільги, податкові канікули, відтермінування або розстрочення податкових платежів, зниження податкового навантаження для окремих категорій бізнесу	Зменшують фінансове навантаження на підприємства, підвищують їхню платоспроможність, вивільняють ресурси для інвестування, стимулюють детінізацію бізнесу та створюють умови для стабільного розвитку.

Джерело: сформовано автором на основі [1–6]

Бюджетні інструменти є однією з найбільш поширених форм державного впливу на розвиток підприємництва, оскільки передбачають надання суб'єктам господарювання прямої фінансової підтримки. Їх застосування особливо важливе на початкових етапах діяльності, а також у кризових умовах, коли власних фінансових ресурсів підприємств недостатньо для забезпечення безперервної діяльності. За допомогою грантів, субсидій, дотацій і компенсаційних програм держава може стимулювати розвиток окремих галузей, підтримувати інноваційні проєкти, сприяти зайнятості населення та активізації підприємницької ініціативи.

Серед грантових інструментів підтримки підприємництва особливо вирізняється програма «Власна справа», що орієнтована на мікрогрантове фінансування започаткування та розширення бізнесу. Протягом 2025 р. програма «Власна справа» забезпечила мікрогрантове фінансування для 10,6 тис. мікро- і малих підприємств на суму 2,7 млрд грн. Завдяки цьому передбачається відкриття близько 17 тис. нових робочих місць на території України [9].

Кредитні інструменти відіграють важливу роль у забезпеченні підприємств позиковими ресурсами, необхідними для фінансування поточної діяльності та реалізації інвестиційних намірів. Їх значення зростає в умовах обмеженості власного капіталу. Особливе місце серед них посідають програми пільгового кредитування, які дають змогу зменшити вартість позикового капіталу для суб'єктів малого і середнього підприємництва. Використання таких інструментів сприяє розширенню виробництва, оновленню матеріально-технічної бази, підвищенню фінансової стійкості та ділової активності підприємств [3].

У вітчизняній системі сприяння розвитку підприємництва провідне місце серед кредитних інструментів посідає державна програма «Доступні кредити 5-7-9%». Дана програма функціонує вже шостий рік, і в межах її діяльності підприємцям було надано 137,0 тис. кредитів на пільгових умовах, що становить 471,4 млрд грн. [10].

Інвестиційні інструменти орієнтовані на довгострокову перспективу розвитку підприємництва та забезпечують фінансову основу для реалізації інноваційних та технологічних бізнес-проєктів. Їх використання особливо важливе для стартапів, малих інноваційних підприємств і компаній, які перебувають на етапі зростання.

Окрему групу становлять податково-фінансові стимули, які поєднують інструменти фінансової підтримки з важелями податкового регулювання. Вони спрямовані на зниження податкового тиску, вивільнення додаткових фінансових ресурсів та формування більш сприятливого середовища для ведення бізнесу. Податкові пільги, податкові канікули, механізми відтермінування платежів і спеціальні режими оподаткування дають змогу суб'єктам господарювання спрямувати більше коштів на розвиток, модернізацію, розширення ринків збуту та підвищення ефективності діяльності [5].

Разом із тим, сама наявність широкого спектру фінансово-кредитних інструментів ще не гарантує їх високої результативності. Практика їх застосування в Україні свідчить про наявність низки факторів, які знижують ефективність стимулювання розвитку підприємства та обмежують доступ суб'єктів господарювання до необхідних ресурсів (табл. 2).

У таблиці 2 наведено значну кількість факторів, які свідчать про наявність системних перешкод, що знижують результативність стимулювання розвитку

Таблиця 2

Фактори, які стримують ефективне функціонування фінансово-кредитного стимулювання розвитку підприємництва

Назва	Характеристика
Висока вартість кредитних ресурсів	Високі відсоткові ставки, значні супутні витрати на обслуговування кредиту, комісії, страхування, додаткові банківські платежі
Надмірні вимоги до кредитоспроможності позичальників	Фінансові установи орієнтуються на високі стандарти оцінки платоспроможності, які часто недосяжні для невеликих підприємств. Вимагається стабільний фінансовий результат, ліквідна застава, прозора звітність, тривалий строк діяльності підприємства.
Низька ефективність державних програм підтримки	Частина програм має обмежене фінансування, складні умови участі, вузьке коло отримувачів або недостатню інформаційну доступність.
Нерівномірність доступу до фінансово-кредитної підтримки за регіонами	Можливості залучення фінансування суттєво відрізняються залежно від регіону, рівня безпеки, розвитку інфраструктури та активності місцевих інституцій.
Високий рівень економічних і воєнних ризиків	Воєнні дії, інфляційні процеси, логістичні обмеження, зниження платоспроможного попиту, руйнування активів підвищують ризики для кредиторів і інвесторів. Таким чином, фінансові установи скорочують обсяги кредитування, посилюють вимоги до бізнесу, а підприємства не можуть прогнозувати окупність інвестицій.
Слабкий зв'язок між фінансовою підтримкою та стратегічними цілями розвитку бізнесу	Часто фінансування використовується для покриття поточних витрат, відновлення ліквідності або виживання в кризовий період. Тому такі ресурси не завжди спрямовуються на довгострокове зростання, інновації та підвищення конкурентоспроможності. Таким чином, зменшується стимулюючий ефект фінансово-кредитної підтримки, оскільки вона не трансформується у стаке економічне зростання.
Нестабільність нормативно-правового законодавства	Ускладнює довгострокове планування діяльності підприємств, знижує передбачуваність умов фінансування та підвищує ризики для кредиторів і позичальників.
Недостатній рівень фінансової грамотності підприємців	Знижує спроможність суб'єктів господарювання обирати оптимальні фінансово-кредитні інструменти та ефективно управляти залученими ресурсами.

Джерело: сформовано автором на основі [11–14]

підприємництва в Україні. У зв'язку з цим, виникає необхідність обґрунтування і визначення пріоритетних напрямів удосконалення, які були б спрямовані як на підвищення ефективності функціонування відповідної системи, так і на розширення можливостей практичного використання фінансово-кредитних інструментів для розвитку підприємства.

Однією з головних проблем розвитку підприємства в Україні залишається обмежений доступ малого і середнього бізнесу до банківського кредитування. Тому важливим напрямом удосконалення є зниження вартості кредитних ресурсів для суб'єктів підприємства та спрощення вимог до позичальників, особливо для мікро- та малих підприємств. Це сприятиме підвищенню доступності бізнесу до фінансових ресурсів на різних стадіях його розвитку [11].

Навіть за наявності фінансових програм багато підприємств не користуються ними через нестачу знань або складність процедур. Доцільним нововведенням стане розширення мережі консультаційних центрів для бізнесу, проведення навчання щодо залучення кредитних та інвестиційних ресурсів, підвищення рівня фінансової грамотності підприємств, надання практичної допомоги у підготовці бізнес-планів та фінансових заявок. Це дозволить підвищити ефективність використання вже існуючих механізмів підтримки.

Важливим кроком є підвищення ефективності державних програм підтримки розвитку підприємства. У цьому контексті доцільно підвищити прозорість механізму відбору учасників державних програм фінансової підтримки, забезпечити чіткий моніторинг результативності використання бюджетних коштів та розширити напрями державної підтримки не лише на відкриття бізнесу, а й на модернізацію, цифровізацію, експортну діяльність та відновлення підприємств. Це дозволить зробити державну підтримку більш адресною, результативною та практично корисною для бізнесу [13].

Часто підприємці не можуть отримати кредит через відсутність достатнього заставного майна. Тому наступним напрямом щодо удосконалення фінансування є розвиток механізму державних та регіональних гарантій за кредитами та зменшення надмірних вимог до заставного забезпечення. Удосконалення гарантійних механізмів дасть змогу знизити ризики для кредиторів і водночас розширити доступ бізнесу до позикового капіталу.

Фінансово-кредитне забезпечення має враховувати і значні регіональні диспропорції в умовах ведення бізнесу. У зв'язку з цим доцільно запроваджувати регіональні програми підтримки підприємства, враховувати специфіку територій, що постраждали від воєнних дій, підтримувати релокований бізнес, створювати пріоритетні умови для фінансування підприємств у регіонах з підвищеним рівнем безробіття. Такі заходи сприятимуть більш збалансованому розвитку підприємства на всій території України.

Ще одним напрямом щодо підвищення ефективності фінансово-кредитного стимулювання є якість інституційного середовища. Тому важливо мінімізувати бюрократичні бар'єри, удосконалити нормативно-правове регулювання фінансової підтримки підприємства таким чином, щоб норми діяли на сталій основі. Це підвищить довіру підприємства до державної фінансової політики.

Важливе місце посідає цифровізація механізмів фінансової підтримки. Автоматизація оцінювання заявок, цифровий супровід реалізації програм, зменшення контактів з бюрократичним апаратом і скорочення адміністративних витрат підвищить прозорість, швидкість та доступність фінансово-кредитних інструментів.

Особливу увагу слід приділяти фінансуванню тих видів підприємства, які формують довгострокове економічне зростання. У цьому напрямі доцільно розширювати програми підтримки інноваційних стартапів, стимулювати технологічну модернізацію підприємств, підтримувати експортно орієнтований бізнес, сприяти розвитку високотехнологічних виробництв, активізувати механізми державно-приватного партнерства у сфері інновацій. Такий підхід сприятиме формуванню конкурентоспроможного підприємницького сектору.

Щоб удосконалити механізм застосування фінансово-кредитних інструментів було не формальним, а реальним, необхідно постійно оцінювати результативність застосованих інструментів. Для цього варто аналізувати вплив фінансової підтримки на обсяги виробництва, інвестиції та податкові надходження, оцінювати вплив програм на кількість створених підприємств і робочих місць, здійснювати порівняння результативності залучених інструментів, коригувати механізми підтримки відповідно до змін поточної економічної ситуації. Застосування методики оцінювання забезпечить більш раціональне використання фінансових ресурсів.

Висновки. Отже, пріоритетним напрямом державної політики у сфері підтримки та стимулювання розвитку підприємницького сектору в Україні має стати формування, зміцнення та довгострокове збереження сприятливого бізнес-середовища й інвестиційного клімату. Саме наявність стабільних, передбачуваних та прозорих умов здійснення господарської діяльності створює підґрунтя для активізації підприємницької ініціативи, розширення інвестиційної активності, підвищення рівня зайнятості населення та зміцнення фінансової стійкості суб'єктів господарювання. Водночас ефективний розвиток підприємства потребує не лише фінансово-кредитної підтримки, а й удосконалення інституційного середовища, зниження адміністративних бар'єрів, підвищення доступності ресурсів та посилення державних гарантій для бізнесу. У сукупності це сприятиме відновленню економічної активності, структурній модернізації національної економіки та посиленню ролі підприємницького сектору як одного з головних чинників соціально-економічного розвитку України.

Список використаних джерел:

1. Винник Т. Фінансово-кредитні інструменти підтримки українського бізнесу в умовах воєнного стану. *Трансформація бізнесу для сталого майбутнього: дослідження, цифровізація та інновації* : монографія / за ред. д.е.н., проф. О. А. Сороківської. Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2024. С. 160–172.
2. Мишко О. А. Фінансові інструменти стимулювання розвитку підприємства в Україні. *Економічні науки. Серія «Регіональна економіка»*. 2022. Вип. 19 (75). С. 183–190. DOI: [https://doi.org/10.36910/2707-6296-2022-19\(75\)-21](https://doi.org/10.36910/2707-6296-2022-19(75)-21) (дата звернення: 01.04.2026).

3. Орел М. А., Терновий С. В., Гарас К. М. Фінансово-кредитна підтримка як фактор стабільності підприємств. *Агросвіт*. 2024. № 16. С. 53–58. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.16.53> (дата звернення: 01.04.2026).
4. Козлов В. П., Довбня Б. І. Особливості розвитку фінансово-кредитної підтримки підприємств малого і середнього бізнесу в Україні. *Економіка та суспільство*. 2025. № 80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-85> (дата звернення: 01.04.2026).
5. Чижова Т. В., Волкова О. В. Податкові, митні та фінансові стимули розвитку підприємництва в Україні в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2025. № 82. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-143> (дата звернення: 01.04.2026).
6. Іванова О. Ю., Іванов Ю. Б., Лаптев В. І. Механізми стимулювання підприємницької активності в періоди економічної нестабільності: територіальний аспект. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2024. № 4 (168). С. 8–15. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2024-4-2> (дата звернення: 01.04.2026).
7. Василик О. Д. Теорія фінансів : підручник. Київ : НІОС, 2003. 416 с.
8. Опарін В. М. Фінанси (загальна теорія): навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2001. 240 с.
9. «Власна справа» у 2025 році: понад 10 тис. мікрогрантів на створення та розвиток бізнесу та 1600 ветеранських грантів. *Офіційний сайт Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України*. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/1c7524c2-23ae-48cd-bbfb-4135f90c1c0f?lang=uk-UA&title=VlasnaSprava2025> (дата звернення: 01.04.2026).
10. «Доступні кредити 5-7-9%»: за шість років дії програми бізнес залучив понад 471 млрд. грн. *Офіційний сайт Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України*. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/020d2af0-2b7e-47b4-9ea2-200a6e84882f?lang=uk-UA&title=DostupniKrediti5-7-9-ZaShistRokivDiiProgramiBiznesZaluchivPonad471-MlrdGrn> (дата звернення: 01.04.2026).
11. Загорський В. С., Кисіль Б. М. Проблеми стимулювання підприємницької діяльності в умовах військових дій. *Ефективність державного управління*. 2023. Вип. 3/4 (76/77). DOI: <https://doi.org/10.36930/507601> (дата звернення: 01.04.2026).
12. Мельник М. І., Мединська Т. В. Механізми підтримки і стимулювання розвитку підприємницького сектору України в умовах війни. *Академічні візії*. 2024. Вип. 36. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13930010> (дата звернення: 01.04.2026).
13. Боровік Л. В., Осадча Т. Ю. Перспективи розвитку підприємницької діяльності в Україні в контексті державної підтримки. *Збірник наукових праць Національного університету кораблебудування імені Адмірала Макарова*. 2024. № 3(496). С. 114–119. DOI: [https://doi.org/10.15589/znp2024.3\(496\).17](https://doi.org/10.15589/znp2024.3(496).17) (дата звернення: 01.04.2026).
14. Шульц С. Л., Луцків О. М. Підприємницька активність і просторово-структурна трансформація економіки України. *Регіональна економіка*. 2024. №3. С. 27–36. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-3-2> (дата звернення: 01.04.2026).

References:

1. Vynnyk T. (2024) Finansovo-kredytni instrumenty pidtrymky ukrayins'koho biznesu v umovakh voyennoho stanu [Financial and credit tools supporting ukrainian business under martial law]. *Transformatsiya biznesu dlya staloho maybutn'oho: doslidzhennya, tsyvrovizatsiya ta innovatsiyi : monohrafiya – Business Transformation for a Sustainable Future: Research, Digitalization, and Innovation: Monograph*. O. A. Sorokivska (Ed.). Ternopil : FOP Palyanytsya V.A. – Ternopil : Individual entrepreneur Palanytsia V.A., pp. 160–172. (in Ukrainian)
2. Myshko O. A. (2022) Finansovi instrumenty stymulyuvannya rozvytku pidpryyemnytstva v Ukrayini [Financial tools for promoting business development in Ukraine]. *Ekonomichni nauky. Seriya "Rehionalna ekonomika" – Economic Sciences. Series "Regional Economy"*. Issue 19 (75). pp. 183–190. DOI: [https://doi.org/10.36910/2707-6296-2022-19\(75\)-21](https://doi.org/10.36910/2707-6296-2022-19(75)-21) (accessed April 01, 2026). (in Ukrainian)
3. Orel M. A., Ternovyy S. V., Haras K. M. (2024) Finansovo-kredytna pidtrymka yak faktor stabilnosti pidpryyemstv [Financial and credit support as a factor of enterprise stability]. *Ahrosvit – Agrosvit*. Vol. 16. pp. 53–58. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.16.53> (accessed April 01, 2026). (in Ukrainian)
4. Kozlov V. P., Dovbnya B. I. (2025) Osoblyvosti rozvytku finansovo-kredytnoyi pidtrymky pidpryyemstv maloho i seredn'oho biznesu v Ukrayini [Features of the development of financial and credit support of small and medium businesses in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*. Vol. 80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-85> (accessed April 01, 2026). (in Ukrainian)
5. Chyzhova T. V., Volkova O. V. (2025) Podatkovi, mytni ta finansovi stymuly rozvytku pidpryyemnytstva v Ukrayini v umovakh voyennoho stanu [Tax, customs and financial incentives for the development of entrepreneurship in Ukraine under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*. Vol. 82. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-143> (accessed April 01, 2026). (in Ukrainian)
6. Ivanova O. Yu., Ivanov Yu. B., Laptyev V. I. (2024) Mekhanizmy stymulyuvannya pidpryyemnytskoyi aktyvnosti v periody ekonomichnoyi nestabilnosti: terytorialnyy aspekt [Mechanisms for stimulating entrepreneurial activity in periods of economic instability: the territorial aspect]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrayiny – Socio-economic problems of the modern period of Ukraine*. Vol. 4 (168). pp. 8–15. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2024-4-2> (accessed April 01, 2026). (in Ukrainian)
7. Vasylyk O. D. (2003) Teoriia finansiv [Theory of finance]: textbook. Kyiv : NIOS, 416 p. (in Ukrainian)
8. Oparin V. M. (2001) Finansy (zahalna teoriia) [Finance (general theory)]: textbook. Kyiv : KNEU. 240 p. (in Ukrainian)
9. «Vlasna sprava» u 2025 rotsi: ponad 10 ty. mikrohrantiv na stvorennnya ta rozvytok biznesu ta 1600 veteranskykh hrantiv [“Own Business” in 2025: over 10 thousand microgrants for business creation and development and 1,600 veteran grants]. *Ofitsiyyny sayt Ministerstva ekonomiky, dovkilllya ta silskoho hospodarstva Ukrayiny – Official website of the Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine*. Available at: <https://me.gov.ua/News/Detail/1c7524c2-23ae-48cd-bbfb-4135f90c1c0f?lang=uk-UA&title=VlasnaSprava2025> (accessed April 01, 2026).
10. «Dostupni kredyty 5-7-9%»: za shist rokiv diyi prohramy biznes zaluchyv ponad 471 mlrd. hrn. [“Affordable Loans 5-7-9%”: over the six years of the program's existence, businesses have attracted over UAH 471 billion]. *Ofitsiyyny sayt Ministerstva ekonomiky, dovkilllya ta silskoho hospodarstva Ukrayiny – Official website of the Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine*. Available at: <https://me.gov.ua/News/Detail/020d2af0-2b7e-47b4-9ea2-200a6e84882f?lang=uk-UA&title=DostupniKrediti5-7-9-ZaShistRokivDiiProgramiBiznesZaluchivPonad471-MlrdGrn> (accessed April 01, 2026).
11. Zahorsky V. S., Kysil B. M. (2023) Problemy stymulyuvannya pidpryyemnytskoyi diyalnosti v umovakh viyskovykh diy [Problems of stimulating entrepreneurial activity in the context of military operations]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnya – Efficiency of public administration*. Issue 3/4 (76/77). DOI: <https://doi.org/10.36930/507601> (accessed April 01, 2026). (in Ukrainian)

12. Melnyk M. I., Medynska T. V. (2024) Mekhanizmy pidtrymky i stymulyuvannya rozvytku pidpryyemnytskoho sektoru Ukrainy v umovakh viyny [Mechanisms of support and stimulation of the development of the business sector of Ukraine in conditions of war]. *Akademichni viziyyi – Academic Visions*. Issue 36. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13930010> (accessed April 01, 2026). (in Ukrainian)

13. Borovik L. V., Osadcha T. Y. (2024). Perspektyvy rozvytku pidpryyemnytskoyi diyalnosti v Ukraini v konteksti derzhavnoyi pidtrymky [Prospects for the development of entrepreneurship in Ukraine in the context of state support]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu korablebuduvannya imeni Admirala Makarova – Collection of Scientific Papers of Admiral Makarov National University of Shipbuilding*, vol. 3(496). pp. 114–119. DOI: [https://doi.org/10.15589/znp2024.3\(496\).17](https://doi.org/10.15589/znp2024.3(496).17) (accessed April 01, 2026). (in Ukrainian)

14. Shults S. L., Lutskiv O. M. (2024) Pidpryyemnytska aktyvnist i prostorovo-strukturna transformatsiya ekonomiky Ukrainy [Entrepreneurial activity and spatial structural transformation of the Ukrainian economy]. *Rehionalna ekonomika – Regional Economy*. Vol. 3. pp. 27–36. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-3-2> (accessed April 01, 2026). (in Ukrainian)

Дата надходження статті: 02.04.2026

Дата прийняття статті: 23.04.2026

Дата публікації статті: 24.06.2026